

НАУРЫЗ АЙЫ

16 күндік таңғы жаттығу кешені

1-күн – «Күн шықты»

Ұйымдастыру:

Балалар сапқа тұрады. Арқа түзу, иық тік.

Жүру:

Қалыпты жүру – 20–30 сек.

Аяқ ұшымен жүру – «Күнге жетеміз».

Өкшемен жүру – «Бұлттан жасырыну».

Негізгі жаттығулар:

1. «Күнге қол созу»

Б.қ.: аяқ иық деңгейінде.

Қол жоғары көтеру – төмен түсіру (6 рет).

2. «Күн жылытты»

Қолды екі жаққа созу, кеуде ашу (6 рет).

3. «Қар еріді»

Отырып-тұру (6 рет).

4. «Сәулелер»

Қолды айналдыру (алға 4, артқа 4).

5. Секіру

Орнында жеңіл секіру (8–10 рет).

Тыныс алу:

Қол жоғары – терең дем алу, төмен – дем шығару (3 рет).

2-күн – «Тамшылар»

Жүру – қол белде.

Жеңіл жүгіру – 20 сек.

1. Қолды жоғары көтеріп, саусақпен «тамшы» қимылын жасау.

2. Еңкею – «тамшы жерге түсті» (6 рет).

3. Қолды алға созып, айналдыру.

4. Орнында ұсақ секіру.

Тыныс алу – «жаңбыр иісі» (терең дем алу).

3-күн – «Жел соқты»

Жүру – қол екі жақта.

Жүгіру – жел сияқты.

1. Қолды екі жаққа жайып, оңға-солға бұрылу.

2. Алға еңкею.

3. Қол айналдыру.

4. Бір орында секіру.

Тыныс алу – қол жоғары көтеріп дем алу.

4-күн – «Бұлттар қозғалады»

Жай жүру.

Тізені көтеріп жүру.

1. Қол жоғары-төмен.
2. Денені оңға-солға бұру.
3. Жартылай отырып-тұру.
4. Орнында жүгіру.

Тыныс алу жаттығуы.

5-күн – «Құстар оралды»

Жүру – қол жанында.

Жүгіру – жеңіл.

1. Қолды екі жаққа созып, «қанат қағу».
2. Еңкею – «жем шоқу».
3. Қолды жоғары созу.
4. Секіру.

Тыныс алу.

6-күн – «Ағаш оянды»

Жүру – баяу.

Жүгіру – орташа.

1. Отырып-тұру.
2. Қол жоғары созу.
3. Денені айналдыру.
4. Бір аяқта тұру (тепе-теңдік).

Тыныс алу.

7-күн – «Көлеңке»

Жүру – қалыпты.

1. Қол жоғары созу.
2. Еңкею.
3. Оңға-солға бұрылу.
4. Секіру.

Тыныс алу.

8-күн – «Су ағады»

Жүру – ирек сызық бойымен.

1. Қол толқын тәрізді қозғалады.
2. Еңкею.
3. Қол айналдыру.
4. Жеңіл жүгіру.

Тыныс алу.

 9-күн – «Күн жылынды»

1. Қол жоғары.
 2. Отырып-тұру.
 3. Алға еңкею.
 4. Секіру.
-

 10-күн – «Жер оянды»

1. Отырып баяу тұру.
 2. Қол созу.
 3. Бұрылу.
 4. Секіру.
-

 11-күн – «Жел мен күн»

1. Қол айналдыру.
 2. Еңкею.
 3. Отырып-тұру.
 4. Жүгіру.
-

 12-күн – «Таза ауа»

1. Қол жоғары.
 2. Бұрылу.
 3. Секіру.
 4. Еңкею.
-

 13-күн – «Көктем келді»

1. Қол созу.
 2. Отырып-тұру.
 3. Қол айналдыру.
 4. Секіру.
-

 14-күн – «Құстар ұясы»

1. Қанат қағу.
 2. Еңкею.
 3. Қол жоғары.
 4. Секіру.
-

 15-күн – «Көктемгі еңбек»

1. Қазу қимылы.
 2. Суару қимылы.
 3. Еңкею.
 4. Секіру.
-

 16-күн – «Көктем мерекесі»

1. Қол жоғары.
2. Бұрылу.
3. Отырып-тұру.
4. Секіру.

Тыныс алу жаттығуы.

НАУРЫЗ АЙЫ – ЕРТЕ КӨКТЕМ АТА-АНАҒА КЕҢЕС

1-күн – Баланың көңіл күйі

Таңертең:

Құрметті ата-аналар! Баланы балабақшаға көтеріңкі көңіл күймен әкелуге тырысыңыздар. Үйден шығарда жылы сөз айтып, баламен қоштасуды қысқа әрі сенімді түрде жасаңыз.

Кешке:

Балаңыздан бүгінгі күн қалай өткенін сұрап, мұқият тыңдаңыз. Оның сезіміне назар аударыңыз.

2-күн – Күн тәртібі

Таңертең:

Баланың уақытында тұруы мен таңғы ас ішуін қадағалаңыз. Күн тәртібін сақтау баланың денсаулығына маңызды.

Кешке:

Ұйықтар алдында теледидар мен телефон уақытын шектеп, ерте жатқызуға көңіл бөліңіз.

3-күн – Тазалық дағдылары

Таңертең:

Балаға өз бетінше киінуге мүмкіндік беріңіз. Қол жуу ережесін еске салыңыз.

Кешке:

Тіс тазалау, қол жуу дағдыларын бақылап, мадақтаңыз.

4-күн – Сөйлеу мәдениеті

Таңертең:

Балаға сыпайы сөздерді («сәлеметсіз бе», «рахмет», «өтінемін») қолдануды еске салыңыз.

Кешке:

Балаңызбен 5–10 минут еркін әңгімелесіп, толық сөйлеммен жауап беруін қадағалаңыз.

5-күн – Қауіпсіздік

Таңертең:

Жолда жүру ережесін еске түсіріңіз.

Кешке:

Үйде қауіпті заттарды баланың қолы жетпейтін жерге қойыңыз.

 6-күн – Дұрыс тамақтану

Таңертең:

Баланы міндетті түрде таңғы аспен жіберіңіз.

Кешке:

Тәтті тағамдарды шектеп, пайдалы ас ұсыныңыз.

 7-күн – Қозғалыс белсенділігі

Таңертең:

Балаға жеңіл жаттығу жасауға жағдай жасаңыз.

Кешке:

Сыртта серуендеуге уақыт бөліңіз.

 8-күн – Өзін-өзі қызмет ету

Таңертең:

Киімін өзі киюге ынталандырыңыз.

Кешке:

Ойыншықтарын жинауға үйретіңіз.

 9-күн – Кітап оқу

Таңертең:

Балаға кітапқа ұқыпты қарауды ескертіңіз.

Кешке:

Ұйықтар алдында қысқа ертегі оқып беріңіз.

 10-күн – Мадақтау

Таңертең:

Балаңызды жетістігі үшін мақтап, сенім білдіріңіз.

Кешке:

Кішкентай жетістіктерін атап өтіңіз.

 11-күн – Достық қарым-қатынас

Таңертең:

Достарымен тату ойнауын ескертіңіз.

Кешке:

Бүгін кіммен ойнағанын сұраңыз.

 12-күн – Жауапкершілік

Таңертең:

Баланың шағын міндеттерін еске салыңыз.

Кешке:

Үйде кішкентай тапсырма беріңіз.

 13-күн – Эмоцияны басқару

Таңертең:

Көңіл күйі туралы сұраңыз.

Кешке:

Егер ренжісе, себебін сабырмен тыңдаңыз.

 14-күн – Ұқыптылық

Таңертең:

Киімінің таза әрі жинақы болуын қадағалаңыз.

Кешке:

Келесі күнге киімін бірге дайындаңыз.

 15-күн – Тіл дамыту

Таңертең:

Балаңызбен 2–3 сұрақ-жауап ойынын ойнаңыз.

Кешке:

Күнделікті оқиғаларды ретімен айтып беруін сұраңыз.

 16-күн – Ынтымақтастық

Таңертең:

Баламен жылы қоштасу рәсімін жасаңыз.

Кешке:

Балабақша мен ата-ана арасындағы байланысты нығайту үшін тәрбиешімен байланыста болыңыз.

НАУРЫЗ АЙЫ – ЕРТЕ КӨКТЕМ

Мад тобы (5- 6 жас)

16 күндік серуен циклограммасы

 1-күн – Көктем белгілерін байқау

Бақылау:

Балаларды серуен алаңына шығарып, айналадағы маусымдық өзгерістерге назар аударту. Күннің қыс мезгіліне қарағанда жылырақ екенін сезіндіру.

Қардың азайғанын, кей жерлерде еріген су жиналғанын көрсету.

Ағаштардың әлі жапырақсыз тұрғанын, бірақ табиғатта өзгеріс басталғанын түсіндіру.

Сұрақтар қою: «Қыс мезгілі мен көктемнің айырмашылығы қандай?»,

«Неге қар еріп жатыр?», «Күннің пайдасы қандай?»

Балалардың жауаптарын толық сөйлеммен айтуына бағыт беру.

Дербес әрекет:

Балалар көктем көріністерін қимыл арқылы бейнелейді (күннің шығуы, желдің соғуы, қардың еруі). «Көктем келді» тақырыбында 2–3 сөйлемнен тұратын шағын әңгіме құрастырады.

Еңбек:

Алаңдағы ұсақ қоқыстарды қолғап киіп жинау. Қоқысты арнайы жәшікке салу. Тазалық сақтау туралы әңгімелеу.

Қимылды ойын: «Күн мен бұлт»

Белгі бойынша тез әрекет ету дағдысын дамыту. «Күн!» дегенде жүгіреді, «Бұлт!» дегенде отырып, басын жабады.

 2-күн – Қардың еруі

Бақылау:

Қар қалдықтарын бақылау. Қарды қолға алып, жылудың әсерінен еріп жатқанын көрсету. Қардың судың бір түрі екенін түсіндіру. «Қар неге суға айналады?» деген сұраққа балалардың ойлануына мүмкіндік беру.

Дербес әрекет:

Қарды шағын ыдысқа салып, біраз уақыттан кейін оның суға айналғанын бақылау. Қар көлемі мен су көлемін салыстыру.

Еңбек:

Еріген судың жиналып қалмауы үшін шағын арықша жасауға көмектесу.

Қимылды ойын: «Тамшылар»

Балалар тамшы болып қозғалады. «Жаңбыр!» – ұсақ секіреді. «Күн шықты!» – шеңберге жиналады.

 3-күн – Жел

Бақылау:

Желдің бар екенін сезіну. Лента немесе жалауша арқылы жел бағытын анықтау. Ағаш бұтақтарының тербелісін бақылау. Желдің суық не жылы екенін анықтау.

Дербес әрекет:

Желдің баяу және қатты соғуын қимылмен көрсету. Жел туралы қысқа сөйлемдер айту.

Еңбек:

Жел ұшырған жапырақтарды немесе қағаздарды жинау.

Қимылды ойын: «Жел мен ағаштар»

«Жел баяу» – жай тербеледі. «Жел қатты» – тез қозғалады. «Дауыл» – отырып қалады.

 4-күн – Бұлттар

Бақылау:

Аспандағы бұлттарды бақылау. Олардың қозғалысын, пішінін сипаттау. Бұлттардың күнді жауып тұратынын түсіндіру.

Дербес әрекет:

Балалар бұлтты қандай затқа ұқсататынын айтады. 2–3 сөйлем құрастырады.

Еңбек:

Орындықтарды түзеу, аланды ретке келтіру.

Қимылды ойын: «Бұлт пен күн»

«Күн» – еркін қозғалады. «Бұлт» – белгіленген орынға жиналады.

 5-күн – Құстардың оралуы**Бақылау:**

Құстардың дауысын тыңдау. Қыстап қалған және жылы жақтан оралған құстар туралы әңгімелеу. Құстардың көктемде белсенді болатынын түсіндіру.

Дербес әрекет:

Құс қимылын бейнелеу. «Құс не істейді?» сұрағына жауап беру.

Еңбек:

Жемсалғышқа жем салу, тазалығын тексеру.

Қимылды ойын: «Құстар мен мысық» **6-күн – Ағаш бүршіктері****Бақылау:**

Балаларды ағаш жанына апарып, бұтақтардағы бүршіктерді көрсетеді. Бүршіктің кішкентай, тығыз, қоңыр немесе жасыл түсті болатынын түсіндіреді. Қыс бойы ағаш «ұйықтап» тұрғанын, ал көктемде күннің жылуымен «оянатынын» әңгімелейді.

Сұрақтар: «Бүршік неге пайда болды?», «Күн жылынса не болады?», «Ағашқа су не үшін керек?»

Дербес әрекет:

Балалар «ағаштың өсуін» қимылмен көрсетеді: алдымен отырып, кейін баяу тұрып, қолдарын жоғары созады. Бүршіктің ашылуын саусақтарын жайып бейнелейді. 2–3 сөйлеммен «Ағаш көктемде...» деп әңгіме құрайды.

Еңбек:

Түскен ұсақ бұтақтарды жинап, арнайы жерге қою. Ағаш бұтақтарын сындырмау керектігін түсіндіру.

Қимылды ойын – «Ағаштар желде»

Ойын шарты: Балалар – «ағаштар». Тәрбиеші – «жел».

Ереже:

- «Жел баяу соқты» – балалар жай тербеледі.
- «Жел қатты соқты» – қолдарын жоғары көтеріп, қаттырақ қозғалады.

- «Дауыл!» – балалар тез отырып қалады.
Мақсаты: тыңдау, белгіге жылдам әрекет ету.
-

7-күн – Көлеңке

Бақылау:

Күн ашық кезде балалардың көлеңкесін көрсетіп, ұзындығын салыстыру. Таңертеңгі және түскі көлеңкенің айырмашылығын түсіндіру.

Сұрақтар: «Көлеңке қашан пайда болады?», «Неге көлеңке ұзын/қысқа?»

Дербес әрекет:

Балалар өз көлеңкесін басып көреді, секіріп байқайды. Көлеңкені қимыл арқылы зерттейді.

Еңбек:

Алаңдағы заттарды реттеу.

Қимылды ойын – «Көлеңкені бас»

Бір бала жүргізуші болады. Ол басқа балалардың көлеңкесін басуға тырысады. Кімнің көлеңкесін басса, сол жүргізуші болады.

Ереже: итеруге болмайды, тек көлеңкені басу керек.

8-күн – Көктемгі дыбыстар

Бақылау:

Балалар көздерін жұмып, табиғат дыбыстарын тыңдайды: жел, су тамшысы, құстар дауысы. Әр дыбысты ажыратып айтуға үйрету.

Дербес әрекет:

Дыбысты қимылмен бейнелеу (тамшы – саусақпен тықылдату, жел – қолды сермеу).

Еңбек:

Ойыншықтарды жинау.

Қимылды ойын – «Дыбысты тап»

Тәрбиеші белгілі бір бағытта дыбыс шығарады (алақан соғу). Балалар дыбыс шыққан жаққа жүгіреді.

Мақсаты: есту қабілетін дамыту.

9-күн – Су ағымы

Бақылау:

Еріген судың қай бағытта ағып жатқанын бақылау. Су төмен қарай ағатынын түсіндіру.

Дербес әрекет:

Қолмен су ағымын көрсету. Жылдам және баяу ағуды салыстыру.

Еңбек:

Су жиналған жерді тазалау.

Қимылды ойын – «Өзеннен өт»

Жерге сызық сызылады. Балалар оны «өзен» деп елестетеді. Сызықтан

секіріп өту керек.

Ереже: сызықты басуға болмайды.

10-күн – Күннің жылуы

Бақылау:

Күнге қарап, жылуын сезіну. Қардың күн түскен жерде тез еритінін байқау.

Дербес әрекет:

«Күн шықты» қимыл жаттығуы.

Еңбек:

Су ағатын жерді реттеу.

Қимылды ойын – «Күн шапағы»

Балалар шеңберде тұрады. Бір бала – «Күн». Ол ортада тұрып, «сәулелерін» жібереді (қолын тигізеді). Кімді ұстаса, сол сәуле болып жүгіреді.

11-күн – Ауа райы

Бақылау:

Бүгінгі ауа райын сипаттау (жылы, салқын, желді).

Дербес әрекет:

«Бүгін ауа райы қандай?» әңгімелеу.

Еңбек:

Ойыншықтарды жинау.

Қимылды ойын – «Күн шықты – жаңбыр жауды»

«Күн шықты!» – балалар жүгіреді.

«Жаңбыр!» – қолымен басын жабады.

«Жел!» – айналады.

12-күн – Жердің оянуы

Бақылау:

Қар кеткен жерді бақылау. Топырақтың дымқыл екенін көрсету.

Дербес әрекет:

«Жер оянды» қимыл жаттығуы.

Еңбек:

Ұсақ тастарды жинау.

Қимылды ойын – «Жер оянды»

Балалар отырып «ұйықтайды».

«Күн жылытты!» – баяу көтеріледі.

«Жаңбыр жауды!» – саусақпен тықылдатады.

«Жер оянды!» – толық тұрып, қолдарын созады.

13-күн – Табиғат өзгерісі

Бақылау:

Қыс пен көктемді салыстыру.

Дербес әрекет:

«Көктем» туралы әңгіме.

Еңбек:

Аула тазалау.

Қимылды ойын – «Қояндар»

Балалар қос аяқпен секіреді. Белгі бойынша «інге» (сызыққа) жиналады.

 14-күн – Құстар ұясы**Бақылау:**

Ұя туралы әңгімелеу. Құстардың көктемде ұя салатынын түсіндіру.

Дербес әрекет:

Ұя жасауды қимылмен көрсету.

Еңбек:

Жемсалғышты тексеру.

Қимылды ойын – «Ұяға жет»

Жерге шеңберлер сызылады. Балалар «құстар». Белгі бойынша өз «ұясына» жүгіреді.

 15-күн – Көктемгі еңбек**Бақылау:**

Ересектердің аула тазалап жатқанын бақылау.

Дербес әрекет:

Құрал атауларын айту.

Еңбек:

Алаң тазалау.

Қимылды ойын – «Бағбандар»

Балалар қазу, суару қимылдарын көрсетеді. Белгі бойынша орын ауыстырады.

 16-күн – Қорытынды серуен**Бақылау:**

Көктем белгілерін қайталау.

Дербес әрекет:

Көктем туралы толық әңгіме құрастыру.

Еңбек:

Ойын алаңын толық ретке келтіру.

Қимылды ойын – «Көктем эстафетасы»

Балалар екі топқа бөлінеді. Белгіленген жерге дейін жүгіріп барып, кері қайтады. Келесі балаға кезек береді.

Мақсаты: ұйымшылдық, жылдамдық.

Қимылды ойын

1-күн: «Қар ериді»

Шарты: Балалар «қар» болып тұрады. «Күн шықты!» дегенде жайлап қозғалып, алаңға тарайды (еріген қардай).

2-күн: «Көктемгі жел»

Шарты: Балалар жеңіл жүгіріп жүреді. «Жел күшейді!» дегенде бағыттарын тез өзгертеді.

3-күн: «Тамшылар жарысы»

Шарты: Екі топқа бөлініп, белгіге дейін жүгіріп барып, кері қайтады (жаңбыр тамшысындай).

4-күн: «Мұз сынды»

Шарты: Балалар шеңберде тұрады. Белгі бойынша «мұз» шашырап жүгіреді.

5-күн: «Жылғалардан өт»

Шарты: Жерге сызықтар сызылады. Балалар сызықты баспай, секіріп өтеді.

6-күн: «Бұлт пен күн»

Шарты: «Күн» дегенде еркін ойнайды, «Бұлт» дегенде бір жерге жиналады.

7-күн: «Құстар оралды»

Шарты: Балалар құс болып ұшады (жүгіреді). «Ұяға!» дегенде шеңберге кіреді.

8-күн: «Лайдан сақтан»

Шарты: Шеңберлер (көлшік) қойылады. Балалар секіріп өтіп, ішіне түспеуі керек.

9-күн: «Кім жылдам?»

Шарты: Белгі бойынша белгіленген жерге дейін жүгіріп, кері қайту.

10-күн: «Жел мен ағаш»

Шарты: Бір топ – жел, бір топ – ағаш. Жел жүгіріп өтеді, ағаштар тербеледі.

11-күн: «Көктемгі су»

Шарты: Балалар ирелеңдеп жүгіріп, «көлге» (шеңберге) жиналады.

12-күн: «Тепе-теңдік»

Шарты: Сызық бойымен қолды екі жаққа созып жүру.

13-күн: «Қарды жина»

Шарты: Ақ доптарды тез жинап, себетке салу (эстафета).

14-күн: «Жаңбыр жауды»

Шарты: «Жаңбыр» дегенде балалар жүгіріп паналайтын жерге жиналады.

15-күн: «Кім епті?»

Шарты: Кедергілер арасынан жүгіріп өту.

16-күн: «Наурызға дайындық»

Шарты: Балалар шеңбер жасап, белгі бойынша көктем белгілерін қимылмен көрсетеді (жел, күн, су).